

nak körét nagyobbította, egészen addig a határig, ahol a minimális alapvonal felvételének lehetősége megszűnik;

2. helyettesítette az abszcisszamérést a tizszer pontosabb paralaxis-méréssel, miáltal teljesen függetlenné tette a fotogrammetriát a bemérendő pont képeinek nehéz és sokszor bizonytalan sikerű monokuláris felkeresésétől és illetve az esetleg pontosan kijelölt pontképeknek időrabló összeegyeztetésétől;

3. biztosítva látjuk a kérdéses objektum sztereoképével azt, hogy a lefotografált terep tagoltságába (már az első perczen) kívánt részletességű bepillantást nyerjünk és a már egyszer lefotografált terepről még akkor sem kell újabb felvételeket készítenünk külső mezei munka árán, ha egy valamely váratlanul felmerült részletkérdés megoldása érdekében a már egyszer bemért és térképell pontjaink környezetében újabb pontokat kellene térképellnünk, mivel a megőrzött fényképpárok (azaz negatívlemezek) ellátvák dátummal, a benne foglalt terep geodéziai fekvésének állandóival, mindenkor készen állanak arra, hogy mint a kérdésbe vett terepnek valóságos, plasztikus, kisebbitett másáról az eddig be nem mért pontok térképelltessenek.

Másrészt a sztereofotogrammetria, mint ilyen, a többi (busszola, theodolit, mérőasztal) geodéziai mérésmódokat is helyettesítheti ott és akkor, ahol egyfelől a bemérendő objektum (terep, ház, uthalózat, műépítmények stb.) nemhogy műszerrel, de még mérőlécczel sem közelíthetők meg, másfelől akkor, amikor a külső (mezei) és a belső (irodai) munkát is — pénz és idő megtakarítása céljából és annak kényszere alatt — a lehető legkisebb mértékre visszaszorítani kívánatos.

FAKERESKEDELEM.

A fakereskedelem helyzetéről.

Irta: *Fodor Lipót.*

A fakereskedelem jelenlegi helyzete kielégítőnek mondható. A forgalom most sokkal nagyobb, mint más évek hasonló időszakában, különösen az év vége felé a forgalom oly nagyarányu volt, hogy a fűrészek alig voltak képesek a szükség-

letnek eleget tenni. Azonnal szállítandó árukról volt szó, mert a kereskedők az új vasuti dijszabás életbeléptetése előtt akartak az áru birtokába jutni, miáltal jelentékeny szállítási díjmegtakarításokat értek el. A díjtételek felemelése szerencsére a konjunktúra javulásának idejében lépett életbe és így alig észrevehető, szintegy nem ütközött nehézségekbe az erdélyi puhafatermelők kartelje által megállapított árak érvényesítése sem, sőt a kartel-árakat meghaladó árak mellett is jöttek létre kisebb-nagyobb üzletkötések.

Mint már említettük, a belföldi forgalom elég élénk, amit főképen annak kell tulajdonítani, hogy az enyhe időjárás folytán az építkezések szakadatlanul folynak, ami az épületfafogyasztás emelkedésében jut kifejezésre. Az előjelek után ítélve, a belföldi fogyasztás a folyó évben jóval nagyobb lesz a múlt évinél; az építkezési tevékenység nemcsak a fővárosban, hanem a vidéken is az 1906. év előtti arányokban fejlődik, számos állami építkezés van tervbe véve, az államvasutak a boszniai veszedelem folytán elhalasztott befektetéseket foganatosítani fogják, amihez többek között rendkívül sok fára is van szükség.

Örömmel konstatálható tehát, hogy néhány válságos év után a fakereskedelem ismét a javulás jeleit tünteti fel s az érdekeltek bizalommal tekintenek az üzleti helyzet kialakulása elé, ami abban is jut kifejezésre, hogy az utóbbi hetekben több új termelővállalat alakult, ami a válság tartama alatt természetesen nem fordult elő.

A hazánkban termelt faanyag tekintélyes része kivitelre kerül; fogyasztóink Németország, Belgium, Anglia, Hollandia, Olaszország.

Az Angliába irányuló kivitel pár héttel ezelőtt, az angol választások idejében veszélyeztetve volt, amennyiben a védvámok hatalomra jutása esetén a fának Angliába való vámmentes bevitele lehetetlenné vált volna s így a Magyarországból importált fát a vámmentesen érkező kanadai fa kiszorította volna. Szerencsére ismét a szabadkereskedelem hívei nyerték el a hatalmat s így az Angliába irányuló magyar fakivitel egyelőre nyugodtan tovább folyik, azonban el kell készülnünk arra, hogy az Angliába való kivitel előbb-utóbb meg fog szünni, mert a védvámok hívei Angliában egyre gyarapodnak.

A Németországba irányuló puhafakivitel sokat veszített fontos-

ságából, mert az ott elérhető árak mellett a kivitel nem jövedelmező. Ugyanis Oroszország a német piacot a szó szoros értelmében elárasztja fával, mely habár minőségileg valamivel gyengébb s megmunkálása sem kifogástalan, de sokkal olcsóbb, mint a magyar áru, mely ily módon tért veszít. Azonkívül az apácza-lepkepusztítások folytán döntött fa is befolyásolja a magyar fa fogyasztását, egyrészt mert az ezen fából készült áru Kelet-Németországba s főleg Berlinbe igen olcsó díjtételek mellett szállítható, másrészt pedig, mert ezen áruból nagyon jelentékeny mennyiségeket az északi tengeri kikötőkön át a Rajna torkolatáig és a Rajnán lefelé egész Közép- és Dél-Németország piacain a magyar fának heves versenyt okoz, különösen a ládagyártáshoz szükségelt silányabb áruban, mely most főleg ezen apácza-fából készül.

Egész finom minőségű, ágmentes áruban mindamelllett jó árak mellett élénk érdeklődés mutatkozik, mely a faipari munkaadóknak a butor- és asztalosipari munkásokkal való megegyezés esetén még fokozódni fog.

Az Olaszországba irányuló puhafakivitel szépen fejlődik. Különösen Nápolyba szállítunk többet, mint a megelőző években, amit nem csekély részben annak kell tulajdonítani, hogy a kereskedelmi muzeum ottani szaktudósítója, aki ügyes fakereskedő, sok új összeköttetést létesített olasz és magyar czégek között. Azonkívül több nagy cég beutaztatja Olaszországot, még pedig szép sikerrel, úgy hogy Olaszországba irányuló kivitelünk a boszniai, svéd, román és amerikai verseny ellenére örvendetes módon fejlődik.

Egyiptom felvevő képessége is nagyobb, mint az előző évben, ami a gyapot-árak rendkívüli emelkedése által Egyiptomban beállott fellendülésre vezethető vissza; az ország a legutóbbi válságot is kiheverte már, úgy hogy itt is nagyobb fogyasztásra van kilátás, de ebből mi alig vehetjük ki részünket, mert a szükséglet tulnyomó részét a román termelés fedezi.

Itt meg kell emlékeznünk az új román erdőtörvényről, mely a Romániában dolgozó nagyszámu magyar fatermelő vállalkozókat érzékenyen sújtja.

Ez a törvény, melynek megalkotóját a legnemesebb intencziók vezették, mely a romániai erdők felújítása, az ősiségi parasztbirtokok szervezése és a fatermelés megkönnyítése érdekében alap-

vető, áldásos intézkedéseket tartalmaz, azt rendeli, hogy az erdőbirtok felújítási költségei a termelőt terhelik, még pedig a termelő a felújítás költségeire hektáronként 80 Lei maximális összeget köteles előre deponálni. A törvénynek visszaható ereje lesz, amennyiben a szenátus azt meg nem változtatja, úgy hogy az új törvény életbeléptetése esetén a már régebben vásárolt, de még le nem tarolt erdők felújítási költségei is a termelőket terhelnék, akik ezen költséget az erdők megvételénél nem kalkulálhatták.

Miután a szerzett jogokat minden kulturállam respektálni szokta, kilátás van arra, hogy az új törvény fent említett rendelkezését olyképp változtatják meg, hogy a törvény visszaható erővel nem bír. A jövőben létrejövő erdővásárlásoknál a vállalkozók a felújítás költségeit a vételárba beleszámítják, illetve hektáronként 80 Lei-vel kevesebbet fognak fizetni, ha ugyan a hatóságok folytonos zaklatásai a termelőket új vállalatok létesítésétől teljesen el nem riasztják. Annyi tény, hogy a román kormánynak a fatermelő vállalatok ellen hozott törvényei: az idegen munkaerők alkalmazásának korlátozása, a vasuti díjtételeknek a kiviteli viszonylatokban való jelentékeny felemelése, a felújítás kötelezettségének a termelőkre való áthárítása egyáltalában nem hat buzdítólag a vállalkozókra.

A *keményfaüzlet* helyzete már nem oly kedvező, mint a puhafaüzleté. A kereslet csekély s termelőink magas árköveteléseit a külföldi fogyasztás nem hajlandó teljesíteni s így a termelő helyeken még sok eladatlan fa van felhalmozva. Nagy készletek vannak Szlavoniában is, melyeknek az eladása a magas ár miatt nehézségekbe ütközik. Versenytársaink: Románia, Amerika, Oroszország és Japán olcsó ajánlataikkal a magyar, illetve szlavoniai áru elhelyezését nagyon megnehezítik. A dongaüzlet egyre veszít jelentőségéből s ezen cikkben a termelés alig hasonlítható össze a régebben termelt mennyiségekkel.

A *tölgytalpfaüzlet* szükséglet híján teljesen pang; a Máv. váltótalpfaárlejtése alkalmával annyi ajánlatot kapott, hogy a váltótalpfa köbmétereért 80 koronánál többet nem kell fizetnie. Két-három évvel ezelőtt ezen áruért a Máv. 110—115 koronát is fizetett. A *friez-üzlet* az építkezés fellendülése folytán elég élénk, a Németországba irányuló kivitel a németfriez készletek kimerülése miatt jelentékeny, úgy hogy ez az üzletág ismét normális mederben van.

A *bükkfaüzlet* a tultermelés jegyében áll. A piacot nagy készletek terhelik s az áralakulás oly kedvezőtlen, hogy a bükkfatermelés jövedelmezősége kétségessé vált. Különösen a nagyobb vállalatok kénytelenek termékeik eladásáról gondoskodni s termelésüket olcsó árak mellett leköttni. A bükkfaszakmában uralkodó visszásságok arra indították a bükkfatermelőket, hogy kartelt létesítsenek termékeik egységes eladása és a termelés kontingentálása céljából. A kartel létesítésére irányuló törekvések azonban a kisebb termelők bizalmatlansága folytán meghiúsultak.

A *bükkfalpfüzlet* teljesen szünetel, a talpfákat egyáltalában nem lehet értékesíteni. A Máv.-nak ezen áruból nagy készletei vannak, mert a szállítást nyert czégek a megengedett maximális mennyiségeket szállítják. A bükkfalpfák átvétele most nem megy oly simán, mint régebben, amennyiben a Máv. közegei minden egyes talpfát alaposan megvizsgálják s csak a teljesen kifogástalan talpfákat veszik át. Ez a körülmény sok kis bükkfatermelő anyagi romlását idézte elő.

Bükkfriezekben kielégítő a forgalom, a bükkfadongák kereslete a cement- és vegyi gyárak nagyobb szükséglete tolytán megélnékült.

A bükküzifüzlet az enyhe időjárás folytán pang, a termelő helyeken és a budapesti pályaudvarokon rengeteg készletek vannak felhalmozva, az árak nyomottak. A biharmegyei üzifatermelők termékeik egységes eladása céljából kartelt létesítettek, melynek székhelye Nagyváradon van. A kartelrészvénytársasági formában működik.

A faszéntermelés a szükségletet meghaladja, az árak 440—450 K 10.000 kg-ként budapesti paritással. Az elsőrangú, száraz, darabos rostált áru ára 460 K.

A nagykereskedelemben ezidőszerint a következő árak vannak forgalomban:

Puhafaárak.

Erdélyi luczfenyő, osztályozatlan:

	U. F. jelű luczfenyő	III. osztály- mentes F.	B. F. jelű luczfenyő	C. F.
$\frac{4}{4}$ és vastagabb	8—12"	180	170	120
$\frac{3}{4}$ "	7—12"	186	176	126
$\frac{1}{2}$ "	6—12"	192	182	132
$\frac{4}{4}$ " ⁵ / ₄	5—7	160	150	100
$\frac{6}{4}$ és $\frac{8}{4}$	5—7	170	155	100
hajópalló	5—7	170	160	—

Felsőmagyarországi luczfenyő, osztályozatlan :

$\frac{2}{4}$ "	6—11"	172—176 f.	(a II. osztályu
$\frac{3}{4}$ "	5— 7"	140—142 "	keskeny áru
	7—11"	160—162 "	mintegy 12 fil-
$\frac{4}{4}$ "	5— 7"	132—134 "	lérrel, a széles
	8—11"	150—152 "	áru mintegy
$\frac{5}{4}$ — $\frac{8}{4}$ "	5— 7"	136—140 "	16—18 fillérrel
	8—11"	152—156 "	olcsóbb)

Felsőmagyarországi jegenyefenyő, osztályozatlan :

$\frac{2}{4}$ "	3— 5"	105—106 f.
	6—11"	138—140 "
$\frac{3}{4}$ "	5— 7"	110—112 "
	6—11"	130—132 "
$\frac{7}{8}$ "	8—11"	126—128 "
$\frac{4}{4}$ "	6— 7"	105—106 "
	8—11"	124—126 "
$\frac{5}{4}$ — $\frac{8}{4}$ "	6— 8"	110—112 "
	9—11"	126—128 "
50 mm állványpalló		124—126 "
	lécz	120 "
	zárlécz	120 "

Az árak köblábanként budapesti paritással értendők.

	Keményfaárak.	K per m ³	
Szlavoniai tölgyhossza	-----	115—125	} ab rakodóállomás
" furnirrönkök	-----	150—160	
" boule-ok	-----	155—175	
magyar " "	-----	115—120	
szlav. tölgyfriz, széles	-----	105—115	
" " keskeny	-----	95—100	
magyar " széles	-----	90—95	
" " keskeny	-----	85—90	
szlavoniai tölgyfarönkök I. oszt.	-----	80—100	
magyar " I. "	-----	50—70	
kádárfa lajstrom szerint	-----	2 $\frac{1}{2}$ — 6 per akó	} ab Fiume
kőrisfarönkök I. oszt.	-----	50—60	
" fűrészáru I. oszt.	-----	90—95	
jávorfárönkök I. oszt	-----	50—60	
Quartier I. oszt.	-----	180—210	
" II. "	-----	140—160	
párisi áru I. oszt.	-----	145—150	
" " II. "	-----	120—130	
hordódonga 1000 db 36/1 4—6 Monte	-----	600—650	
bükkfaanyag, gőzölt	-----	50—55	
bükk-frizek, szélesek	-----	45—50	
" " keskenyek	-----	40—45	

A karteltörekvések a fakereskedelem minden ágában észlelhetők, nemcsak az erdélyi puhafatermelők, a bükkhaszonfa és tűzifatermelők, hanem a felsőmagyarországi fatermelők körében is, eredményre azonban csak az erdélyi puhafatermelők és a bükk-tűzifatermelők jutottak. A termelők kartelekben való szervezkedése az erdőbirtokosság szempontjából örvendetes jelenség, amennyiben jobb tőárak elérését teszi lehetővé.*)

A máramarosszigeti fenyőtutajfaárverés eredménye.

A felső tiszamenti magánerdők erősen megapadt állományából ez évben alig 60.000 m^3 fenyőfaanyag kerül piacra, alig egy negyedrésze a két-három év előtt kitermelt famennyiségnek, s ebből is 8—10.000 m^3 mult évről visszamaradt, gyengébb minőségű anyag.

A Maros mentén folyamaton levő termelésről a hószegény tél miatt napról-napra rosszabb híreket terjesztettek. Eléggé hitelt érdemlő források terjesztették a hirt, hogy a faanyag jelentékeny része nem lesz a vasut és viziutak mellé kihozható s hogy a kitermelendő készlet jelentékeny része néhány alsótiszai nagy fakereskedő cég kezében van, ezeknek tehát érdekükben áll, hogy a Felső-Tiszán is minél magasabb árakat teremtsenek.

Végül daczára a kereskedelmi körök bár indokolatlan, de megszokott titkolódzásának, kiszivárgott a hir, hogy kivált I. osztályu fűrészáruból készlet ugyszólván egyáltalán nincsen s hihetetlen árakat ígérnek I. osztályu luczfűrészárúért.

Ilyen körülmények között nagyon vérmes reményekkel nézünk az ez évi árverés elé s az eredmény nemcsak igazolta várakozásunkat, de a legmerészebb számításokat is messze túlhaladta.

*) Ez a nézet helyes mindaddig, míg a kartelek csak a *készáru* árának szabályozását célozzák és nem tekintik céljuknak, hogy a nyersfa kelendőségét az egyes vállalatok szabadversenyének megszorításával mesterségesen befolyásolják.